

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ КАЗКИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті описуються технологія створення лінгвістичної казки для навчання іноземної мови. Автором створено серію лінгвістичних казок та розроблено вправи для формування артикуляційних навичок молодших школярів.

Ключові слова: вчитель іноземної мови, молодші школярі, артикуляційні навички, лінгвістична казка, вправи.

Як процес навчання в цілому, так і його дидактичні блоки реалізуються за допомогою уроку як одиниці процесу навчання. А це означає, що урок іноземної мови обов'язково вміщує в собі основні якості та особливості курсу навчання. Як процес навчання в цілому, так і окремі уроки відрізняються доцільністю та відносною завершеністю. Цілісність конкретного уроку забезпечується сукупністю його частин, етапів, які обов'язково мають бути пов'язані між собою загальною канвою, а також тематичним сюжетом, що розвивається. Такі особливості уроку надає вчитель, який планує урок, розробляє його методичну структуру. Ці вимоги посилюються у процесі навчання молодших школярів англійської мови, зважаючи на їхні вікові й індивідуально-психологічні особливості.

Автори низки автентичних посібників (G. Ellis, J. Brewster, A. Wright, E. Garvie) залучають художні твори (казки, короткі оповідання) для навчання молодших школярів. У науковій літературі визначаються напрями організації навчального матеріалу [2, с. 34-41]. Одним з таких напрямів є напрям сюжетного підходу, що є рухом від художнього твору. З лінгвістичної точки зору, казки є невичерпним джерелом різноманітного мовного матеріалу, який зручний для навчання англійської мови. Цей жанр молодші школярі готові слухати, переповідати, обговорювати безкінечно. Їх захоплює сюжет, вони з невідомим інтересом стежать за діями незвичайних героїв, за розвитком подій.

Проблема методичної підготовки вчителів іноземної мови знаходиться у центрі уваги багатьох вчених (П. Г. Асоянц, О. Б. Бігич, С. Л. Бобир, С. В. Роман, О. Є. Самойлов, Н. Г. Соколова, Т. Ю. Тамбовкіна, Г. С. Чекаль, Н. І. Шляпіна та інші). Відповідно до сучасних тенденцій іншомовної освіти під час вивчення курсу "Методика навчання іноземної мови" студенти набувають декларативних і процедурних знань про формування іншомовної компетенції учнів. Методичною компетенцією вчителя іноземної мови початкової школи є сукупність його методичних знань, навичок і вмінь та індивідуальних, суб'єктивних й особистісних якостей, яка функціонує як здатність проектувати, адаптувати, організувати, вмотивувати, досліджувати й контролювати навчальний, пізнавальний, виховний і розвивальний аспекти іншомовної освіти молодших школярів у класній і позакласній роботі з іноземної мови через і під час спілкування з учнями [1, с. 12].

Проте, керуючи педагогічною практикою, ми дійшли висновку, що майбутні вчителі зустрічаються з труднощами під час створення лінгвістичних казок і з розробкою комплексу вправ до них. Тому метою нашої статті є описати серію лінгвістичних казок для молодших школярів і вправи для формування артикуляційних навичок, розроблені на їх основі.

Для реалізації мети дослідження виділено такі завдання: описати технологію створення лінгвістичної казки, розробити серію таких казок і комплекс вправ для формування артикуляційних навичок учнів першого класу.

Ознайомившись з особливостями лінгвістичних казок, з їх перевагами та з вимогами до них (Л. В. Бурмістрова, Т. О. Зоріна, Л. І. Новікова, О. С. Боднар, О. С. Казачінер, Л. Р. Сливка, Н. М. Ткаченко), було розроблено технологію створення лінгвістичної казки для навчання молодших школярів. Вчителю необхідно:

1. Визначитись, у яких умовах і з якою метою буде розказана лінгвістична казка.
2. Дібрати необхідний фонетичний матеріал, відомості про звук.
3. Продумати сюжет казки, дійових осіб, які б зацікавили учнів.
4. Скласти план і записати казку, впевнитись, що немає помилок.
5. Підготувати наочність, яка б допомагала дітям сприймати матеріал.

Проаналізувавши композицію лінгвістичних казок [3, с. 22], нами було створено серію лінгвістичних казок та розроблено вправи для формування артикуляційних навичок відповідно до методичних вимог щодо створення комплексу вправ [4, с. 123-126].

Казка 1

Одного спекотного дня Язичок-мандрівничок відпочивав на березі річки. Раптом Язичку стало холодно, і звідусіль подуло дивними звуками [wu:]. Злякався Язичок та промовив: "Що це за дивний звук такий [в-у-у-у-у]". "Ха-ха, – почулось згори, – це я, Вітер, вирішив поговорити з тобою трішки, тільки ти зовсім неправильно розмовляєш моєю мовою". Язичок сказав: "Чому це неправильно? – і ще раз повторив, – [в-у-у-у-у]".

Вітер похитав верхівки дерев, вирішив допомогти Язичку і каже: "Округли губи так, ніби збираєшся задуть свічку і вимов [в-в-в-в-в-в], вийде [w-w-w-w-w]." Спробував Язичок, зрадів, що міг тепер розуміти мову Вітру. Подружились Вітер та Язичок. Вітер розказав про свого брата з Англії, і що звати його [wind], котрий живе у [wud] і про друга [wendɪ], який живе у [weɪlz], і що якраз зараз збирається летіти в гості до [wendɪ]. Попроцьався Вітер з Язичком та зник, і раптом стало знову дуже спекотно, вода знову стала теплою. "[wɒtə]", – сказав Язичок та пішов плавати [swɪm].

Ось такі пригоди були у Язичка! Тепер він цікавиться чи уважно ви слухали казку? Він хоче це перевірити і запитує у вас:

1. Як потрібно утворити звук [w]?
2. Яка сім'я у Вітра?
3. Як звати друга Вітру? Де він живе?

Вправи на рецепцію звука [w].

1. Наш друг Язичок тепер добре знається на звуках та підготував завдання і для вас. Він просить вас прослухати слова та плеснути в долоні, коли почуєте звук [w].

table, was, velvet, Wendy, mother, chair, book, wood, forest, one, what, bag, Wales.

2. Язичок цікавиться, як добре ви вмієте рахувати? Але наш друг вчить не математику, а звуки, тож і завдання для вас підготував цікаве. Прослухайте речення і визначте кількість слів зі звуком [w].

*What is your name?
Where is my watch?
The wind is cold,
the water is warm.
Why do you cry Willy?
Will you water the tree?
My dog's name is Woopie.
The sweater is warm.*

3. Чудово! Наш Язичок має ще багато завдань для вас, будьте уважні, прослухайте слова і плесніть в долоні, коли почуєте звук [w] на початку складу.

Why, sweater, snow, one, window, wear, twelve, water.

4. А тепер Язичок ускладнив завдання. Він просить вас прослухати слова і плеснути в долоні, коли почуєте звук [w] в середині слова.

Why, swim, sweater, snow, twelve, one, window, quite, wear, swan.

5. У наших казкових друзів тепер таке завдання для вас: прослухайте слова та визначте кількість звуків [w] у цих словах.

Why, sweater, snow, one, window, wear, twelve, swan.

6. Язичок пропонує перевірити вас на уважність. Прослухайте пари слів та відмітьте тільки ті, де є звук [w].

Why – cry, took – book, cat – rat, one – sun, wood – should, look – cook.

7. А це завдання для найуважніших учнів! Навіть Язичок зробив помилку! А ви зможете впоратись? Розмістіть названі транскрипції у тому порядку, в якому вони називатимуться, зауважте, що одна транскрипція зайва.

[wud] [wɒtə] [wind] [swim] [swɒn] [wɒt]

Вправи на репродукцію звука [w].

1. Давайте порозмовляємо мовою вітру: пошепки [wu:], голосніше [wu:], грізно [wu:], лагідно [wu:].

2. Вимовте за вчителем слова, звертаючи увагу на звук [w].

why, sweater, snow, one, window, wear, twelve, swan.

3. Вимовте скоромовку якомога швидше, звертаючи увагу на звук [w].

I will wear this sweater.

4. Повторіть пари слів, правильно вимовляючи звуки [w] та [v]

west [west] – vest [vest], wine [waɪn] – vine [vaɪn], wane [weɪn] – vain [veɪn].

Казка 2

"Щось не подобається мені погода сьогодні: то спека, то вітер, то знову спека. Буду збиратися додому, не вистачало мені ще з Містером Громом [θʌndə] познайомитись", – подумав Язичок та склав свій

рятувальний жилет і сонцезахисну парасольку. Язичок побоювався Містера Грома, бо не вмів правильно вимовляти його прізвище, через що Містер Грім завжди і на всіх сердився.

Йде собі Язичок та наспівує пісеньку:

I'm very clever
And I'm so wise
Wind and thunder
Will never rise.

Йде та не може стримати сміх: щось постійно лоскоче йому п'яти. Подивився Язичок під ноги та бачить: то Трави і Квіти граються з ним. Він їм і каже: "Навіщо ви мене лоскочете?" А Травичка каже таємничим голосом: "Попереджаю я тебе, бо йдеш ти, юначе, небезпечною дорогою, що зветься [pɑ:θ], і через густі [θɪk] ліси веде вона до королівства Містера Грому [θʌndə]", – і додали Квіти: "Назад вороття немає, тож стережись, юначе, гніву Громогого, інакше буде тобі непереливки". Перелякався Язичок не на жарт і питає: "Що ж робити мені, щоб Містер Грім [sʌndə] не розгнівався на мене?" А Квіти задоволено пробелькотіли: "А ти вимовляй його ім'я правильно – [θʌndə], і буде він ласкавим до тебе, слуга його [wɪnd] доведе тебе додому". Понурився Язичок: "А я і кажу [sʌndə]. Що не так?". "Та не [sʌndə], а [θʌndə], – похитала барвистою голівкою струнка [θɪn] Квітка Кульбабка, – я тебе навчу правильно вимовляти звук [θ]! Тільки слухай уважно, бо я не повторюватиму двічі! Уяви, що твої зуби – то шматочки хліба, а язичок – то сир. Поклади сир між хлібом та трішки прикуси, щоб сир не впав, та вимов [s-s-s-s]. Ось тобі і звук [θ]!" Потренувався Язичок і каже Кульбабці: "[θæŋk ju:]".

Подякував Язичок Квітам і Травичці та почалапав через [θru:] ліс у Королівство Містера Грому [θʌndə]. Холодно було там! Страшно стало Язичку! Але хвилювався він даремно: у Містера Грому був тоді День народження [ˈbɜ:θdeɪ], був він дуже ласкавий та не злий. Він розказав Язичку, що гнівається на всіх через те, що всі його називають Містером Громом [θʌndə], але ніколи по імені. А звати його [ˈtɪməθɪ]. Язичок повторив [ˈtɪməθɪ]. А коли Язичок правильно вимовив його прізвище [θʌndə] та заспівав пісеньку [ˈhæprɪ ˈbɜ:θdeɪ], той взагалі подобришав і відправив Язичка додому з одним найдобриших своїх слуг. З ким би ви думали? Так, це наш друг [wɪnd] повернувся з [weɪlz]. Дорогою додому Язичок розказав [wɪnd] про свої пригоди та навчив його пісні [ˈhæprɪ ˈbɜ:θdeɪ].

Ось такі пригоди були у Язичка! Тепер він цікавиться, чи уважно ви слухали казку? Він хоче це перевірити і запитує у вас:

1. Яка дорога веде до Містера Грома?
2. Як треба утворювати звук [θ]?
3. Яке ім'я у Містера Грома?
4. Яку пісню співав Язичок Містеру [θʌndə]?

Вправи на рецепцію звука [θ].

1. Наш друг Язичок тепер добре знається на звуках і підготував завдання для вас. Він просить вас прослухати слова та плеснути в долоні, коли почуєте звук [θ].

table, thin, velvet, Timothy, book, chair, thick, through, forest, birthday, path, what, bag, thunder, thank you.

2. Язичок цікавиться, як добре ви вмієте рахувати? Але наш друг вчить не математику, а звуки, тож і завдання для вас підготував цікаве. Прослухайте речення і визначте кількість слів зі звуком [θ].

Where is Timothy?
Timothy has a birthday today.
It is a thin rope.
Thunder's name is Timothy.
The forest is thick.
One, two, three.
Thank you, Timothy.

3. Чудово! Наш Язичок має ще багато завдань для вас, будьте уважні, прослухайте слова і плесніть в долоні, коли почуєте звук [θ] на початку складу. Не плутайте зі звуком [s]!

thirsty, Timothy, thunder, snow, one, thank you, sad, thick, water, thing.

4. А тепер Язичок ускладнив завдання. Він просить вас прослухати слова і плеснути в долоні, коли почуєте звук [θ] в кінці слова.

Why, path, swim, think, snow, myth, seventh, window, faith, wear, Timothy.

5. А це завдання для найуважніших учнів! Навіть Язичок зробив помилку! А ви зможете впоратись? Розмістіть названі транскрипції у тому порядку, в якому вони називатимуться, зауважте, що одна транскрипція тут зайва.

[ˈtɪməθɪ] [pɑ:θ] [θʌndə] [θru:] [θɪn] [θæŋk ju:]

Вправи на репродукцію звука [θ].

1. Давайте побудемо ввічливими і скажемо: пошепки [ˈθæŋk ju:], голосніше [ˈθæŋk ju:], радісно [ˈθæŋk ju:], з гордістю [ˈθæŋk ju:].

2. Вимовте за вчителем слова, звертаючи увагу на звук [θ].

Thunder, faith, path, Timothy, thick, thin, three, think.

3. Вимовте скоромовку якомога швидше, звертаючи увагу на звук [θ].

Timothy's birthday is on Thursday.

4. Повторіть пари слів, правильно вимовляючи звуки [θ] та [S].

faith [feɪθ] – face [feɪs], myth [mɪθ] – miss [mɪs], three [θri:] – tree [tri:].

Казка 3

Минулого тижня наш друг Язичок-мандрівничок прокинувся у хорошому настрої. Захотів він запросити до себе друзів на чай, однак одразу ж понурився: всі його друзі в той день були якраз зайняті своїми справами! Язичок вирішив не засмучуватись, одягнув свій парадний капелюшок та пішов на пошуки нових товаришів. Неділя видалась хоч куди! Ще б пак, наш знайомий Містер [ˈtməθi θʌndə] поїхав на курорт, тому на вулиці було тепло та сонячно.

Йшов собі Язичок та милувався весною [sprɪŋ], слухав, як співають [sɪŋ] пташки, і так хороше було в нього на душі, аж раптом він почув чийсь незрозумілий плач з-за дубків: [hɪ-ŋ-ŋ-ŋ-ŋ]. "Хто ж це так дивно плаче?", – подумав Язичок. – "Треба піти подивитись".

Підкрився Язичок до дубків і бачить: сидить собі слоненятко і заливається сльозами. Язичок витріщився на хобот слоненятки, ви й не повірите, який він був довгий [lɒŋ]!

– Чого ти плачеш, малий і як тебе звати? – спитав Язичок і одразу ж додав, бо це нечемно не представитись першим, – Мене звати Язичок [tʌŋ]. Так чого ти плачеш?

– Мене звати [fræŋk], а плачу я, бо всі мої рідні поїхали до Англії [ˈɪŋɡlənd], а мене залишили вдома з дядьком [dʌŋk] через погану поведінку. Але і дядька нема вдома, бо він до вечора [i:vnt] буде на параді, там сьогодні король [kɪŋ] пригощає всіх морозивом, а мені не можна, бо в мене горло. О-о-о-о, бідолашний я, бідолашний!! [hɪ-ŋ-ŋ-ŋ-ŋ].

– Та чого ти? – відказав Язичок. – Не можна морозива, так можна чаю. Ходімо я тебе пригощу! А як ти так кажеш дивно [i:vnt], у мене не виходить.

– Це звук такий, – відповів [fræŋk], – не такий, як наш [n], але його дуже весело вимовляти. Спробуй сказати звук [n] тільки з відкритим ротом. Бачиш, виходить!

Йшли собі Язичок та [fræŋk] і балакали про всілякі дрібниці. Язичок пригостив [fræŋk] чаєм, від чого слоненятку стало зовсім добре і вони навіть заспівали пісеньку [sɒŋ]:

Frank and Tongue,
Tongue and Frank!
We spank and jump
Jump and spank!

Ось такою видалась неділя у нашого приятеля Язичка! Тепер він цікавиться чи уважно ви слухали казку? Він хоче це перевірити і запитує у вас:

1. Кого зустрів Язичок у лісі? Як його звали?
2. Куди поїхала рідня Френка?
3. Як треба утворювати звук [ŋ]?
4. На який звук схожий звук [ŋ]?
5. Куди пішов дядько Френка?
6. Що співали Язичок та Френк?

Вправи на рецепцію звука [ŋ].

1. Наш друг Язичок тепер добре знається на звуках та підготував завдання і для вас. Він просить вас прослухати слова та плеснути в долоні, коли почуєте звук [ŋ].

table, sing, velvet, Frank, spring, chair, spank, forest, song, path, England, thunder, uncle.

2. Язичок цікавиться, як добре ви вмієте рахувати? Але наш друг вчить не математику, а звуки, тож і завдання для вас підготував цікаве. Прослухайте речення і визначте кількість слів зі звуком [ŋ].

Frank and Tom are brothers.
We sing and spank.
England isn't a song.
Frank lives in England.
Spring is warm.
His uncle is Frank.

3. Язичок пропонує перевірити вас на уважність. Прослухайте пари слів та відмітьте тільки ті пари, де є звук [ŋ].

Why – cry, kin – king, cat – rat, ban – bang, sin – sing, cat – pet.

4. Розмістіть ці транскрипції у тому порядку, в якому вони називатимуться, зауважте, що одна транскрипція зайва.

[ˈiːvɪŋ] [ˈlɪŋk] [sprɪŋ] [fræŋk] [tɒŋ] [kɪŋ]

Вправи на репродукцію звука [ŋ].

1. А ці завдання підготував для вас Френк! Він просить вас промовити його ім'я: пошепки *[fræŋk]*, голосніше *[fræŋk]*, радісно *[fræŋk]*, з жалем *[fræŋk]*.

2. Френк задоволений. Тепер він просить нас із вами вимовити слова, звертаючи увагу на звук [ŋ].

King, sing, wing, Frank, long, evening, England, tongue.

3. Проспівайте пісеньку Язичка та Френка, звертаючи увагу на звук [ŋ].

Frank and Tongue,

Tongue and Frank!

We spank and jump

Jump and spank!

4. Повторіть пари слів, правильно вимовляючи звуки [ŋ] та [ŋ]

win [wɪn] – wing [wɪŋ], fan [fæn] – fang [fæŋ], kin [kɪn] – king [kɪŋ].

Таким чином, описавши можливу технологію створення лінгвістичних казок та розробивши серію казок, проілюструвавши теоретичні положення вправами для формування артикуляційних навичок молодших школярів, можна стверджувати про можливість підготовки майбутніх вчителів до використання лінгвістичних казок на уроках англійської мови в початковій школі. Розглянуте питання не вичерпує всіх аспектів підготовки майбутніх вчителів іноземної мови, адже організація навчального процесу в початковій школі з використанням лінгвістичних казок потребує подальшої розробки тематичних лінгвістичних казок для формування іншомовної компетенції молодших школярів.

Використані джерела

1. Бігич О. Б. Теорія і практика формування методичної компетенції вчителя іноземної мови початкової школи : навчальний посібник / О. Б. Бігич. – К. : Ленвіт, 2006. – 200 с.
2. Бігич О.Б. Особистісно-діяльнісний розвиток молодшого школяра на уроці іноземної мови : монографія / О. Б. Бігич. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2010. – 138 с.
3. [Грибанская Е. Э.](#) Лингвистические сказки и рассказы : методическое пособие для учителей русского языка / Е. Э. [Грибанская](#), [Л. И.](#) Новикова. – М. : [Курсив](#), 2008. – 206 с.
4. Пассов Е. И. Сорок лет спустя или сто и одна методическая идея / Е. И. Пассов. – М. : ГЛОССА-ПРЕСС, 2006. – 240 с.

Городничая Л. В.

ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ К ИСПОЛЬЗОВАНИЮ ЛИНГВИСТИЧЕСКИХ СКАЗОК НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ

В статье описывается технология создания лингвистической сказки для обучения иностранному языку. Автором создано серию лингвистических сказок и разработано упражнения для формирования артикуляционных навыков младших школьников.

Ключевые слова: *учитель иностранного языка, младшие школьники, артикуляционные навыки, лингвистическая сказка, упражнения.*

Horodnycha L. V.

TRAINING FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS TO USE LINGUISTIC FAIRY-TALES

Described in the article is the procedure of creating a linguistic fairy-tale. A set of linguistic fairy-tales and exercises for developing pronunciation skills are suggested.

Key words: *FL teacher, young learners, linguistic fairy-tale, pronunciation skills, exercises.*

Стаття надійшла до редакції 29.08.13

